

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน ผู้วิจัยขอแนะนำสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน
- 1.2 เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน
- 1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

2. สมมติฐานการวิจัย

- 2.1 ครูแนะแนวที่เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนวหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
- 2.2 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ แต่ละระยะมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การพัฒนาชุดฝึกอบรมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

การดำเนินการวิจัยเริ่มจากผู้วิจัยสร้างชุดฝึกอบรม แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาคุณภาพชุดฝึกอบรมครูแนะแนว โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบประเมินคุณภาพชุดฝึกอบรม และ 2) แนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพัฒนาชุดฝึกอบรมให้มีความถูกต้องเหมาะสมสำหรับใช้ฝึกอบรมครูแนะแนวต่อไป

ขั้นที่ 1.2 การฝึกอบรมครูแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดฝึกอบรมแบบเผชิญหน้าให้แก่ครูแนะแนวที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกและเป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ผ่านการสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน เข้ารับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 2 วัน ต่อจากนั้นครูแนะแนวนำชุดฝึกอบรมไปศึกษาด้วยตนเองเพิ่มเติมผ่านเฟสบุ๊คในกลุ่มที่ชื่อว่า “วิจัยแนะแนวmsidplan” เพื่อให้ครูแนะแนวสามารถจัดทำแผนการจัดกิจกรรมฯ และนำไปใช้พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดฝึกอบรมครูแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน 2) แบบประเมินความรู้ความสามารถของครูแนะแนวในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูแนะแนวที่มีต่อการฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ประเมินความรู้ความสามารถของครูแนะแนวก่อนการฝึกอบรม 2) ดำเนินการฝึกอบรมครูแนะแนว 3) ประเมินความรู้ความสามารถของครูแนะแนวหลังการฝึกอบรม 4) ประเมินความพึงพอใจของครูแนะแนวที่มีต่อการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การนำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไปทดลองใช้กับนักเรียนในสถานศึกษาของครูแนะแนวที่ผ่านการฝึกอบรม

ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 319 คน ซึ่งจัดโดยครูที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน 2) แบบประเมินความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ประเมินความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว 3) ประเมินความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว และ 5) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 2.2 การสัมมนาครูแนะแนวภายหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

ขั้นตอนนี้เป็นการสัมมนาครูแนะแนวเพื่อรายงานผลการจัดกิจกรรมแนะแนว จากขั้นตอนที่ได้ปฏิบัติในขั้นที่ 2.1

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการสัมมนา ได้แก่ 1) รายงานผลที่ได้จากแบบประเมินความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน และ 2) รายงานผลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน ปราบกฏผล ดังนี้

4.1.1 ผลการพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน พบว่า เนื้อหาสาระของชุดฝึกอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อจำแนกรายตอน พบว่า แต่ละตอนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากทุกรายการเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ รองลงมา คือ ตอนที่ 2 ทฤษฎีสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ และ ตอนที่ 3 แนวคิด และตัวอย่างการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4.1.2 ผลการฝึกอบรมครูแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน สรุปผลได้ ดังนี้

1) ครูแนะแนวที่เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สูงขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

2) ครูแนะแนวที่เข้าฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ความพึงพอใจต่อวิทยากร ความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระชุดฝึกอบรมตอนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีสำคัญเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ ความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ชุดฝึกอบรม ความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระชุดฝึกอบรมตอนที่ 3 แนวคิด และตัวอย่างการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ ความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระชุดฝึกอบรมตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ

4.2 ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ หลังเข้าร่วมกิจกรรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนและครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน ปรากฏผล ดังนี้

4.3.1 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ด้านครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว อยู่ในระดับมาก

4.3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมครูแนะแนวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 3 ด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและรองลงมาตามลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนว รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนว และด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว

อภิปรายผล

ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ผลการฝึกอบรมครูแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

จากการศึกษาการฝึกอบรมครูแนะแนว เรื่อง การจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน พบว่า ภายหลังจากการฝึกอบรมครูแนะแนวมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สูงขึ้นมากกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ เนื่องจากก่อนจะมีการดำเนินการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้มีการเตรียมการพัฒนาคุณภาพชุดฝึกอบรมฯ อย่างเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 22; รัชชวัญ ภูเขาแก้ว และทัศนีย์ ศรีพิพัฒน์, 2555, น. 51-52) ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ แนวคิดเรื่องการเลือกอาชีพ ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน ซึ่งกลุ่มพัฒนาระบบงานแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (<http://www.guidestudent.obec.go.th/>) ได้สร้างเว็บเพจขึ้นมาเพื่อสนับสนุนให้ครูและนักเรียนเข้าไปสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษาและอาชีพที่สะดวกยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้ว เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำชุดฝึกอบรมฯ ฉบับร่างเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านการแนะแนว และด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาพิจารณาความเหมาะสม พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขชุดฝึกอบรมให้มีคุณภาพที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ฝึกอบรมครูแนะแนวทั้งในรูปแบบเผชิญหน้า และแบบปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ทางเฟซบุ๊ก ซึ่งช่วยให้ครูแนะแนวมีโอกาสดูแลนักเรียนเพิ่มเติม รวมทั้งได้ปฏิสัมพันธ์ถามและตอบซึ่งกันและกันระหว่างผู้วิจัยกับครูแนะแนว และระหว่างครูแนะแนวด้วยกัน ทำให้เกิดผลดีต่อการฝึกอบรมที่พบว่าภายหลังการฝึกอบรมครูแนะแนวมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ สูงขึ้นกว่าก่อนการอบรม รวมทั้งทำให้ครูแนะแนวมีความพึงพอใจต่อการจัดฝึกอบรมทั้งในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระชุดฝึกอบรม ความพึงพอใจต่อวิทยากร และความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ชุดฝึกอบรมที่ครูแนะแนวสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนได้

2. ผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ เนื่องจากมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก คุณลักษณะของครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวฯ ในการวิจัยครั้งนี้ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และมีภารกิจการจัดกิจกรรมแนะแนวให้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษามาก่อน อีกทั้งเมื่อได้มารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพ ทำให้ครูแนะแนวมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยครูแนะแนวสามารถแจ้งวัตถุประสงค์และประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ สืบค้นข้อมูลด้านการศึกษาและอาชีพได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือสำรวจตนเองเพื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาตนเองสู่เป้าหมายทั้งด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคต คุณลักษณะของครูแนะแนวดังกล่าวนี้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองได้สูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ประการที่สอง แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้จัดกิจกรรมแนะแนวฯ มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและครูแนะแนวที่เข้ารับการอบรมได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพมาใช้ในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรม และดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวจึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถ

ในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนสู่การบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและอาชีพได้สูงขึ้น อาทิ ทฤษฎีพหุปัญญา (theory of multiple intelligences) ของโฮเวอร์ด์ การ์ดเนอร์ (Gardner cited in Sigelman and Rider, 2009, pp. 247-249)) ที่มีแนวคิดที่นักเรียนแต่ละคนจะมีสติปัญญาหรือความฉลาดที่หลากหลายที่เรียกว่าพหุปัญญาที่แตกต่างกัน การที่ครูแนะแนวได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองว่ามีสติปัญญาโดดเด่นในเรื่องใด ทำให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายด้านการศึกษาและอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก (Ginzberg et al. cited in Shen-Miller, McWherter and Bartone, 2013) มาเป็นแนวคิดสำคัญในการจัดกิจกรรมแนะแนว ทำให้ครูแนะแนวสามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในช่วงอายุประมาณ 12-18 ปี ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่าระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Period) พัฒนาการทางอาชีพในช่วงวัยนี้จะเริ่มมีการเลือกอาชีพตามประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคน กล่าวคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงอายุประมาณ 13-14 ปี เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่าขั้นความสามารถ (Capacity Stage) ในขั้นนี้นักเรียนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้นจะเริ่มตระหนักถึงความสามารถของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการความรู้ความสามารถของผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ๆ นั่นคือ นอกจากนักเรียนจะรู้จักตนเองเกี่ยวกับความชอบความสนใจแล้ว นักเรียนจะเริ่มหันมาสำรวจตนเองว่ามีความสามารถในการเข้าสู่อาชีพที่ตนเองชอบหรือสนใจนั้นหรือไม่ นอกจากนี้แล้ว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงอายุประมาณ 15-16 ปี เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นค่านิยม (Values Stage) นักเรียนเริ่มพิจารณาถึงค่านิยมและจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมในชีวิตของตนเอง รวมทั้งคำนึงถึงวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพว่าอาชีพใดจะเติมเต็มความต้องการ และสอดคล้องกับค่านิยมของตน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงอายุประมาณ 17-18 ปี เป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นช่วงวัยที่เริ่มตัดสินใจเลือกอาชีพ และเริ่มมีประสบการณ์การฝึกงานอาชีพต่าง ๆ ที่แต่ละคนมีโอกาสได้ทดลองทำ

กล่าวได้ว่า แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในช่วงอายุประมาณ 12-18 ปี ช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบการศึกษาและอาชีพอะไร ตระหนักถึงความรู้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่และพิจารณาว่าตนเองจะสามารถเรียนอะไร ทำอาชีพอะไรได้หรือไม่ได้ภายใต้ความสนใจที่ตนเองมีต่อการศึกษาและอาชีพนั้นๆ

ประการที่สาม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การจัดกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งสืบค้นออนไลน์ผ่านเครื่องมือทางดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อทำความรู้จักและเข้าใจตนเองด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รู้จักแหล่งศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ (Marc, 2010, pp. 17-20 อ้างถึงใน สุภัญญา แซ่มช้อย, 2558) ที่ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนว่า ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นดังจรวดที่มี

ความสามารถในการควบคุมหรือนำทางตนเอง และต้องการเชื้อเพลิงที่เหมาะสมจากครู เพื่อช่วยให้เดินทางไปยังที่หมายใหม่ ๆ และไกลกว่าเดิม ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล มี 5 ประการ ได้แก่ 1) เป็นนักวิจัย (Student as Research) ในบทบาทของการเป็นนักวิจัยของผู้เรียนนั้น นักเรียนจะค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ และครู 2) เป็นผู้ใช้และผู้เชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี (Student as Technology User and Expert) ผู้เรียนในยุคนี้จะเป็นคนที่มีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี จนบางคนเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนี้ และผู้เรียนในยุคนี้จะสนุกและมีความสุขกับการเรียนรู้ผ่านทางวิดีโอ เกม บล็อก การสื่อสารออนไลน์ต่างๆ (Social media) 3) เป็นนักคิดและนักสื่อความคิด (Student as Thinker and Sense Maker) การส่งเสริมการคิดอย่างสมเหตุสมผล เปิดโอกาสให้นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านดิจิทัลจะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดและการสื่อสารได้มากขึ้น 4) เป็นผู้เปลี่ยนโลก (Student as World Changer) การที่ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ที่ได้ไปในทางสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นความรู้เล็กๆ น้อยๆ หรือยิ่งใหญ่ก็ตาม ในบางครั้งความรู้นั้นก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างได้ และ 5) เป็นครูของตนเอง (Student as Self-Teacher) การเป็นครูของตัวเองหมายความว่า ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การสอบถามข้อมูลหรือแนวทางจากเพื่อน การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ กล่าวได้ว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพ สามารถช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฯ

อีกทั้งเมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วยังพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และด้านสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว รวมทั้ง ความพึงพอใจของครูแนะแนวที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ พบว่า โดยภาพรวมครูแนะแนวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียน มีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมแนะแนวเพื่อช่วยให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลนำมาคิดวิเคราะห์เพื่อการรู้จักตนเองด้านการศึกษาและอาชีพ รวมทั้งสามารถ

ตัดสินใจกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาตนเองสู่เป้าหมายการศึกษาและอาชีพได้อย่างพึงพอใจนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ทั้งผู้บริหารระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองทั้งด้านด้านการศึกษาและอาชีพให้กว้างขวางและครอบคลุมความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ครูแนะแนวและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำกิจกรรมที่ค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการวางแผนพัฒนาตนเองด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ก่อนจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลฯ มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ 2 ประการ ดังนี้

1) ครูแนะแนวควรศึกษาแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ๆ รวมทั้งต้องปรับแผนกิจกรรมแนะแนวฯ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างในพัฒนาการด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาแต่ละระดับชั้นก่อนนำไปจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

2) ควรตรวจสอบความพร้อมของนักเรียนเกี่ยวกับการมีเครื่องมือประเภทเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และสืบค้นข้อมูล ซึ่งหากมีนักเรียนที่ไม่มีความพร้อม ครูแนะแนวจะต้องประสานขอความร่วมมือให้นักเรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น การขอใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าถึงข้อมูลได้ครบทุกคน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวฯ ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยที่มุ่งเน้นเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาาก็เริ่มมีพัฒนาการทั้งทางด้านการศึกษาและด้านอาชีพรวมทั้งยังสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกันอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้นด้วย

ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้วิจัยสามารถขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กโต เช่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6